

Deelname Lawyers for Lawyers aan internationale missie naar Colombia

Toename geweld tegen advocaten in tijd van vredesakkoord

Begin oktober stemde een kleine meerderheid van het Colombiaanse volk tegen het vredesakkoord tussen de Colombiaanse regering en de FARC. Op het historische moment van het sluiten van dit akkoord bezochten Wout Albers van Boogert & Haring Advocaten en Marit Balkema van Freshfields Bruckhaus Deringer LLP namens **Lawyers for Lawyers** het land met de *Caravana Internacional de Juristas*. Zij namen deel aan deze internationale delegatie van advocaten, officieren van justitie en rechters uit twaalf verschillende landen op verzoek van bedreigde Colombiaanse advocaten.

Om de moeilijke omstandigheden waaronder Colombiaanse advocaten werken in kaart te brengen sprak de groep in Bogota en zeven andere Colombiaanse regio's met Colombiaanse autoriteiten, ngo's, de rechterlijke macht, het OM, advocaten en slachtoffers van het Colombiaanse conflict. Uit deze gesprekken werd duidelijk dat ondanks de huidige wapenstilstand de bedreigingen aan het adres van advocaten juist toenemen, met name bij advocaten die opkomen voor de rechten van de slachtoffers van het langslpende conflict. Alleen al in de eerste zes maanden van 2016 werden in Colombia 35 mensenrechtenverdedigers vermoord. Colombiaanse advocaten uitten de vrees dat dit geweld bij de implementatie van het vredesakkoord nog verder zal toenemen.

Een van de belangrijkste punten van het vredesakkoord is landrestitutie. Bijna zeven miljoen mensen (vooral boeren, inheemse bevolkingsgroepen en Afro-Colombianen) zijn tijdens het conflict van hun land verdreven, veelal door gewelddadige acties van paramilitaire groepen. Als gevolg hiervan is veel grond (acht miljoen hectare, een gebied zo groot als Costa Rica) in handen van nieuwe partijen beland. Volgens de huidige Colombiaanse wetgeving moet het land worden teruggegeven aan de oorspronkelijke eigenaren maar de huidige bezitters zijn niet bereid dit land vrijwillig af te staan.

Advocaten die opkomen voor de rechtmatige eigenaren zijn hun leven niet zeker: Ze worden afgeluisterd, op straat heimelijk achtervolgd, geïntimideerd en vermoord. En niet alleen de advocaten die deze zaken behandelen worden bedreigd. Hetzelfde geldt voor rechters en officieren van justitie. De president van het Hooggerechtshof zei hierover: "*Aqui, el tema de la tierra es un asunto de la muerte*" (Hier is het thema land een thema van de dood).

Gevolg van het geweld is dat veel advocaten afzien van het behandelen van bijvoorbeeld landrestitutiezaken. Dit belemmert de toegang tot het recht voor bepaalde burgers ernstig. Zo is Adil Meléndez in de noordelijk gelegen regio Bolívar nog maar één van de weinige advocaten die zich bezig houdt met landrestitutiezaken en zaken rond de vervolging van paramilitairen. Als gevolg van deze werkzaamheden kan hij de deur niet uit zonder bodyguards. Tot drie keer toe heeft hij ternauwernood een aanslag door 'sicarios' (huurmoordenaars) overleefd. Hij vertelde Marit en Wout dat hij nog steeds regelmatig dreigementen ontvangt. Hij is ervan overtuigd dat hij op straat gevolgd wordt en dat zijn telefoon wordt afgeluisterd. Ondanks de bedreigingen is hij vastberaden om door te gaan met zijn werk, "om te voorkomen dat bepaalde groepen burgers helemaal geen toegang meer hebben tot het recht".

Het geweld richt zich de laatste jaren ook in toenemende mate tegen familieleden van advocaten, rechters en openbaar aanklagers. Marit en Wout spraken met de officier van justitie María Nancy Ardila Pedraz. Door de indirecte bedreigingen was het voor haar onmogelijk geworden haar functie nog langer uit te oefenen. Zij legde uit dat zij een zware drugszaak had opgepakt waarbij de bewijzen voor het oprapen lagen. Desondanks liepen haar collega's met een grote boog om deze zaak heen. Vrijwel meteen werd haar duidelijk waarom. Zij ontving bedreigingen met de volgende inhoud: "We moorden je hele familie uit en daarna jou als laatste." Inmiddels zijn haar vader en twee van haar broers vermoord en andere familieleden ontvangen ernstige dreigberichten.

De Colombiaanse overheid heeft de *Unidad Nacional de Protección* (UNP) in het leven geroepen om advocaten te beschermen. Deze instantie verleent juristen die een hoog risicoprofiel hebben beschermingsmaatregelen, zoals gepantserde auto's, gewapende bodyguards en kogelvrije vesten. In de ogen van veel advocaten beoordeelt de UNP de veiligheidsrisico's echter te streng. Zo vormden de omstandigheden van de hiervoor genoemde officier van justitie, ondanks de bedreigingen aan haar hele familie, volgens de UNP slechts een middelmatig veiligheidsrisico. Ook is opvallend dat de afzenders van dreigtelefoontjes en -mailtjes niet worden opgespoord.

Het vredesakkoord is gesloten tussen de Colombiaanse overheid en de FARC. Andere groeperingen, zoals het 'Ejército de Liberación Nacional', 'Bandas Criminales Emergentes' (*criminele bendes*, de voormalige paramilitairen) en drugshandelaars, zijn echter geen partij. Het akkoord pakt het toenemende geweld tegen advocaten die opkomen voor de slachtoffers van het conflict ook niet aan. Zolang dit voortduurt, is er nog een lange weg naar daadwerkelijke vrede te gaan. Marit en Wout kregen de indruk dat veel Colombiaanse advocaten het vredesproces desondanks zien als een stap in de goede richting.

Deelname aan de missie draagt op verschillende manieren bij aan het werk van **Lawyers for Lawyers**. Door de bevindingen internationaal onder de aandacht te brengen roept **Lawyers for Lawyers** op tot het treffen van doeltreffende maatregelen om de veiligheid van Colombiaanse advocaten, rechters en officiers van justitie bij de uitvoering van hun werk te waarborgen. Veel bedreigde juristen benadrukken dat internationale druk wel degelijk helpt, volgens advocaat Jorge Molano, winnaar van de *L4L Award 2015*, de facto zelfs meer dan de gepantserde auto's, gewapende bodyguards en kogelvrije vesten. Hij gaf ook aan dat de internationale delegatie een belangrijke rol zou kunnen spelen door de Verenigde Naties te ondersteunen bij het monitoren van de uitvoering van het vredesakkoord, zodat advocaten die de slachtoffers van het conflict bijstaan zo goed mogelijk worden beschermd. Deelname aan de Caravana heeft Marit en Wout ook de mogelijkheid geboden om contact te leggen met Colombiaanse advocaten en andere betrokkenen. Dit maakt het voor **Lawyers for Lawyers** in de toekomst makkelijker om de situatie ter plaatse te blijven volgen en snel in actie te komen wanneer dat nodig is. Daarnaast heeft deelname ook bijgedragen aan een internationaal netwerk van organisaties, die zich net als **Lawyers for Lawyers** inzetten voor de positie van advocaten in Colombia.